

Innspill til Kunnskapsdepartementets arbeid med ny overordnet rammeplan for lærerutdanningene 25/2789

Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen (KKS) er dypt bekymret for de praktisk-estetiske fagenes stilling i skolen og lærerutdanningene. Forskning og nasjonale kartlegginger viser at lærerkompetansen i disse fagene er gjennomgående lav og har vært det over tid.¹ ²SSBs framskriving viser at mangelen på lærere i praktisk-estetiske fag vil vedvare og trolig øke fram mot 2060.³ En konsekvens av at bare halvparten av lærerne som underviser i de estetiske fagene har formell kompetanse er redusert kvalitet i opplæringen og større ulikhet i elevenes tilgang til estetiske erfaringer og uttrykksformer. Samtidig som dette står i sterk kontrast til nasjonale ambisjoner om en mer praktisk og variert skole⁴, forringer det også kunst- og kulturfagenes iboende kvalitet når det gjelder å bidra til å styrke sosialt samspill, identitetsutvikling og demokratiske verdier.

Dramafaget må få en tydelig og forpliktende plass i rammeplanen for lærerutdanningene. Forskning på drama, lek og estetiske læringsprosesser viser at dramafaglig kompetanse gir lærere viktige verktøy for å arbeide med deltakelse, språk, relasjoner, kroppslig læring, forestillingsevne og sosialt samspill. Gjennom lek, fiksjonsskaping, improvisasjon, rollearbeid, kropp, stemme og kommunikasjon utvikler lærerstudenter pedagogiske tilnærminger som er sentrale i en praktisk, variert og inkluderende skole. KKS forventer derfor at dramafaget skrives inn i rammeplanen som en del av lærerutdanningenes praktiske og estetiske kjernekompetanse. Uten dramafaglig kompetanse svekkes lærernes mulighet til å ta i bruk skapende, kollektive og erfaringsbaserte arbeidsformer i undervisningen.

KKS fremhever betydningen av tilpasset opplæring og individuelt tilrettelagt opplæring også i estetiske fag. Dette krever at lærerstudenter får kompetanse og erfaring med dette i sin utdanning.

KKS vil samtidig understreke at Den kulturelle skolesekken (DKS) bør få en tydeligere plass i lærerutdanningene. DKS gir elever i hele landet møter med profesjonell kunst og kultur. For at disse møtene skal få god betydning i skolen, trenger lærere kompetanse til å forberede, følge opp og bruke kunst- og kulturopplevelsene i undervisningen. Lærerutdanningene bør derfor gi studentene kunnskap om DKS og om samarbeid mellom skole, kunstnere og kulturinstitusjoner. Skal samarbeidet mellom utdanning og kultur bli reelt, må det også skrives inn i rammeplanen.

---

¹ Arnesen, H. et al. (2023). *Lærerkompetanse i grunnskolen. Hovedresultater 2021/2022*. Statistisk Sentralbyrå. Utdanningsforbundet (2024). *Lærerutdanningene – søkere og uteksaminerte kandidater 2024. Faktaark 2024:1*

² Nielsen, L. M., & Lepperød, J. (2019). Hvorfor elever mangler kompetente lærere i Kunst og håndverk. *FormAkademisk*, 12(1). <https://doi.org/10.7577/formakademisk.3629>
<https://journals.oslomet.no/index.php/formakademisk/article/view/3629>

³ Gunnes, T., Bennetzen, J., Ekren, R., Gilje, S.J., og Knudsen, P. (2025). *LÆRERMOD 2024-2060 Vil lærermangelen reduseres framover?* Rapport 2025/30, Statistisk sentralbyrå

⁴ *Meld.St. 34 (2023-2024)*.

Gjennom flere tiår har både offentlige utredninger⁵ og følgeforskning⁶ på lærerutdanningsreformen pekt på de ovennevnte utfordringene og etterlyst nasjonale tiltak for å sikre rekruttering og kompetanse i de praktisk-estetiske fagene. At situasjonen i liten grad har endret seg til tross for politiske satsinger, tilsier behovet for tydeligere strukturelle grep i lærerutdanningen.

På denne bakgrunn ber KKS departementet om å innarbeide et krav om minst 30 studiepoeng i et praktisk-estetisk fag i grunnskolelærerutdanningene også for trinn 1–4 og 5–7, i tillegg til kjernekompetanse knyttet til praktiske og estetiske læringsprosesser. Kompetanse i å fremme skapende, praktiske og estetiske læringsprosesser er viktig for å utvikle elevers kreativitet, identitet, praktiske ferdigheter og kritiske tenkning. Betydningen av kollektive og skapende læringsprosesser må også skrives inn i hoveddelen.

Forslag til endringer i rammeplanen:

Forslagene bygger på at praktiske, estetiske og varierte arbeidsformer allerede er tydelig forankret i kjernekompetansen for trinn 1–4 og 5–7. For å sikre at disse ambisjonene kan realiseres i praksis, foreslår vi følgende justeringer i rammeplanen:

§ 12-2 (særlige bestemmelser for trinn 1–4) foreslås det at **kravet til faglig bredde suppleres med minst 30 studiepoeng i et praktisk eller estetisk fag**, i tillegg til de eksisterende kravene om profesjonsrettet pedagogikk, fagdidaktikk, begynneropplæring samt norsk og matematikk.

§ 13-2 (spesifikke reguleringer for trinn 5–7) foreslår vi at **utdanningen**, i tillegg til krav om profesjonsrettet pedagogikk og fagdidaktikk, også **skal omfatte minst 30 studiepoeng i et praktisk eller estetisk fag**.

KKS anser forslagene som nødvendige tiltak for å sikre høy kvalitet i opplæringen og for å realisere målet om en mer praktisk og variert skole for alle elever, uavhengig av hvor i landet de bor.

Ann Karin Orset
Senter- og forskningsleder
Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen
Fakultet for lærerutdanning og kunst og kulturfag, Nord universitet

---

⁵ Inntrykk, uttrykk, avtrykk: handlingsplan for styrking av dei estetiske faga i skolen (1991), Broen og den blå hesten - handlingsplan for dei estetiske faga og kulturdimensjonen i grunnskolen (1995), Skapende læring. Strategi for kunst og kultur i opplæringen (2007), Det muligste kunst – ti råd til kulturministeren og kunnskapsministeren (2014), Skaperglede, engasjement og utforskertrang. Praktisk og estetisk innhold i barnehage, skole og lærerutdanning (2019).

⁶ Følgegruppen for lærerutdanningsreformen (2014). Rapport nr. 4: Lærerutdanning i endring. Indre utvikling – ytre kontekstuelle hinder. Kalsnes, S. og Espeland, M.I. (2025). Musikkfaget i spel. Fagpolitiske, fagdidaktiske og historiske perspektiv. Oslo: Skapia Forlag